

Stockholm den 27 april 2017

R-2017/0245

Till Justitiedepartementet

Ju2017/00545/L5

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 3 februari 2017 beretts tillfälle att avge yttrande över promemorian Elektronisk övervakning av kontaktförbud (Ds 2017:1).

Advokatsamfundet har i tidigare remissyttrande rörande bland annat förslag om elektronisk övervakning vid kontaktförbud anfört en rad kritiska synpunkter.¹

Genom proposition (2010/11:45) om förbättrat skydd mot stalkning, som följde på Stalkningsutredningens betänkande SOU 2008:81, infördes tre olika nivåer av kontaktförbud (ordinärt, utvidgat och särskilt utvidgat), liksom möjligheten att besluta om elektronisk övervakning (fotboja) i samband med ett särskilt utvidgat kontaktförbud. I dag kan alltså endast särskilt utvidgade kontaktförbud villkoras med elektronisk övervakning. I promemorian föreslås att sådan övervakning ska kunna ske även vid utvidgade kontaktförbud, dvs. ett av de mindre ingripande kontaktförbuden, under förutsättning att den som omfattas av kontaktförbudet tidigare har överträtt kontaktförbudet. Den presumtion som i dag gäller för att villkora särskilt utvidgade kontaktförbud med elektronisk övervakning föreslås vidare gälla även vid beslut om utvidgade kontaktförbud.

Advokatsamfundet delar bedömningen att det finns skäl att förstärka skyddet för personer som systematiskt utsätts för våld, hot och trakasserier av olika slag och att kontaktförbud är ett effektivt medel för att upprätthålla detta skydd. Att kombinera ett sådant kontaktförbud med elektronisk övervakning (genom fotboja) utgör emellertid en mycket

¹ Se Advokatsamfundets remissyttrande den 13 februari 2009 över Stalkningsutredningens betänkande Stalkning – ett allvarligt brott (SOU 2008:81), där Advokatsamfundet bl.a. motsatte sig att ett tillträdesförbud skulle få förenas med elektronisk övervakning.

ingripande åtgärd och innebär ett avsevärt ingrepp i den personliga integriteten. Enligt Advokatsamfundets uppfattning är ingreppet i den personliga integriteten genom elektronisk övervakning av kontaktförbud till och med av sådan art att det enligt Europakonventionen skulle kunna anses utgöra ett frihetsberövande och det kan ifrågasättas om elektronisk övervakning av kontaktförbud över huvud taget är förenligt med regeringsformen och Europakonventionen (se t.ex. vad som anförs i departementspromemorian Ytterligare åtgärder för att motverka våld i nära relationer, Ds 2001:73 s. 101 f. och s. 124 f.). Regeringen har dock ansett att det integritetsintrång som den elektroniska övervakningsåtgärden innebär får anses vara förenlig med både regeringsformen och Europakonventionen (se prop. 2010/11:45 s. 52 f.).

Advokatsamfundet vidhåller vad det anfört i sitt tidigare remissyttrande om den elektroniska övervakningens ingripande karaktär, men anser att nuvarande förslag om att utvidga redan befintlig möjlighet till användning av elektronisk övervakning – bl.a. mot bakgrund av den i förhållande till tidigare förarbeten tillkommande analysen av övervakningens betydelse och effektivitet när det gäller skyddet av de utsatta personernas liv och hälsa – kan accepteras under de i promemorian föreslagna förutsättningarna.

Advokatsamfundet skulle dock, i enlighet med vad som anfördes i 2009 års remissyttrande, helst se att förutsättningarna för elektronisk övervakning vid utvidgade kontaktförbud inte begränsas till att kontaktförbudet tidigare har överträtts, utan att även skyddspersonens lidande till följd av överträdelsen av kontaktförbudet måste anses vara beaktansvärt.

Under alla förhållanden vill Advokatsamfundet, med hänsyn till det integritetsintrång som övervakningsåtgärden innebär, understryka vikten av proportionalitetsprincipens betydelse och att varje beslut om kontaktförbud med elektronisk övervakning måste föregås av en proportionalitetsbedömning.

När det gäller övriga förslag i promemorian har Advokatsamfundet, på de i promemorian anförda skälen, ingen erinran mot den föreslagna förlängningen av den längsta möjliga förbudstiden för kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning från dagens sex månader till ett år.

Inte heller i fråga om förslaget om skärpning av straffskalan när det gäller överträdelser av kontaktförbud som villkorats med elektronisk övervakning har Advokatsamfundet någon erinran. Förändringen innebär att maximistraffet fängelse ett år kvarstår oförändrat, men att minimistraffet inte längre ska kunna stanna vid böter.

Avslutningsvis delar Advokatsamfundet promemorians bedömningar om att i övriga delar inte ytterligare skärpa gällande lagstiftning. Främst gäller detta att beviskraven inte ska förändras vad gäller frågan om en överträdelse av ett utvidgat kontaktförbud ska kunna läggas till grund för ett särskilt utvidgat kontaktförbud. Även om en sådan ordning skulle kunna anses motiverad utifrån brottsbekämpande effektivitetssynpunkt, skulle detta inte svara upp mot de krav som måste ställas på ett rättssäkert system och skulle vara helt oacceptabelt ur rättssäkerhetssynpunkt.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg/

genom Maria Billing